

NİĞDE OHÜ MERKEZ KAMPÜSÜNÜN EVRENSEL TASARIM İLKELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ¹

INVESTIGATION OF NIGDE OHU CENTRAL CAMPUS IN CONTEXT OF UNIVERSAL DESIGN PRINCIPLES

Seval YILMAZ

Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, Niğde, Türkiye

* Corresponding author: sevalberk66@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 17.01.2022
Kabul Tarihi / Accepted: 10.03.2022

Araştırma Makalesi/Research Article
DOI: 10.38065/euroasiaorg.925

ÖZET

Günümüz dünyasında tüm bireylerin erişebileceği ürün, hizmet ve mekanlara ihtiyaç duyulmakta ve bu konuyla ilgili düzenlemelerde artışlar ve gelişmeler yaşanmaktadır. Evrensel tasarım anlayışıyla tasarlanmış mekanlar; farklı yaş, boyut ve karakterdeki her bireyin kolaylıkla erişebileceği, rahatlıkla kullanabileceği, bağımsız olarak yaşayabilecekleri, her türlü sosyal etkinliklerden faydalanabilecekleri olanakları sağlamalıdır. Evrensel tasarım kavramı farklı kullanıcı gruplarının her türlü mekana erişilebilirliğini sağlayan, birçok alanı kapsayan bütüncü bir tasarım anlayışıdır. Herkes gibi eşit fırsatlardan yararlanma hakkı olan engelli bireylerin üniversitelere erişebilmeleri kampüs ve binalarında engelsiz hareketlilikleri; bu bireylerin yükseköğrenim hayatlarında oldukça önemlidir.

Sosyo-kültürel ortam ve kullanıcı çeşitliliğiyle küçük bir kent özelliği olan kampüsler iyileştirilmesi gerekli temel mekânlardır. Araştırmanın amacı; engelli bireylerin en çok sorun yaşadıkları üniversite kampüs yerleşke ve yapılarının evrensel tasarım standartlarına uygun olup olmadığının gözlem ve analizlerle belirlenmesidir. Çalışmada, Niğde OHÜ Merkez Kampüs erişilebilirliğinin ve fakülte binalarına ulaşılabilirliğinin evrensel tasarım standartlarına göre belirlenmesi; eksikliklere çözüm önerilerinin getirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada mevcut durumun tespiti yapılarak, yapıdaki eksikliklerin belirlenmesi ve kampüs erişilebilirliğinin artırılması için önerilerin getirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: engelli, evrensel tasarım, erişilebilirlik, engelsiz kampüs

ABSTRACT

In today's world, there is a need for products, services and places that can be accessed by all individuals, and there are increases and developments in regulations related to this issue. Spaces designed with a universal design approach; It should provide opportunities for all individuals of different ages, sizes and characters to easily access, use, live independently and benefit from all kinds of social activities. The concept of universal design is an integrative design approach that covers many areas, ensuring the accessibility of different user groups to all kinds of spaces. Access to universities and their unhindered mobility in campuses and buildings; It is very important in the higher education lives of these individuals.

The campuses, which are a small city feature with their socio-cultural environment and user diversity, are the main spaces that need improvement. Purpose of the research; It is to determine whether the university campus campuses and structures, where disabled people have the most problems, comply with universal design standards through observation and analysis. In the study, determining the accessibility of the Niğde OHU Main Campus and the accessibility of the faculty buildings according

¹ Bu çalışma 21-22 Haziran 2021 tarihleri arasında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi ve Kayseri Üniversitesi iş birliğinde düzenlenen Uluslararası Sanat ve Tasarım Araştırmaları Kongresi ve Sergisi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

to the universal design standards; It is aimed to propose solutions to the deficiencies. In the study, it is aimed to determine the current situation, to determine the deficiencies in the structure and to make suggestions for increasing the accessibility of the campus.

Keywords: Disabled, universal design, accessibility, barrier free campus

1. GİRİŞ

Son yıllarda artan engelli nüfusuyla birlikte bireylerin rahat bir yaşam sürmesi ve topluma kazandırılması için herkes için tasarım modelleri geliştirilmektedir. Adını sıklıkla duyduğumuz “evrensel tasarım, kapsayıcı tasarım, herkes için tasarım kavramları içinde yaşadığımız yapıları çevrenin ve ürünlerin herkes için erişilebilir olmasını amaçlamaktadır. Bu kavram sadece engelli bireyler için değil hayatının her anında birer engelli aday olan bütün kullanıcı gruplarının yaşamını kolaylaştırıcı tasarım anlayışıdır.

Fiziksel engelli bireylerin yapıları çevrede karşılaştıkları eğitime, sağlığa ve işe erişim en büyük engellerdir. Karşılaşılan bu engeller en temel hak olan eğitim hakkını kullanamamalarına sebep olmuştur(Pointon, 1992). Eğitim alamayan veya engeller dolayısıyla eğitimlerini tamamlayamayan bireyler meslek sahibi olmakta zorlanacak, bu durumun getirisi sonucunda ekonomik yaşamında sorunlar yaşayacaktır. Fiziksel ve sosyal engeller bireylerin eğitim hakkına engel olmakta bunun sonucunda da ekonomik engeller ortaya çıkmaktadır. Fiziksel, ekonomik ve sosyal engeller arasındaki kısır döngünün kırılması toplumun bilinçlendirilmesi, uygulanacak güzel örneklerle yapıları çevrenin herkes için erişilebilir hale getirilmesiyle mümkün olacaktır.

Dünyada ve Türkiye’de toplumdaki her bireyin eşit haklara sahip olduğunu vurgulamak ve engelli haklarını korumak için birçok yasal düzenleme mevcuttur. 1948’de yayınlanan Türkiye’nin de imzalamış olduğu Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi’nde toplumu oluşturan her bireyin ayırım yapılmaksızın yükseköğrenime erişim hakkına sahip olduğu vurgulanmaktadır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 2001 yılında kabul gören, tasarım alanıyla ilgili bütün mesleklerin eğitim öğretiminde evrensel tasarıma yer vermesini tavsiye etmiştir(Boduroğlu,2011). Ülkemizde 5378 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yapılan değişiklikle erişilebilirlik, eğitim, sağlık alanında sorunları ele alınmış, bu mekanlarda geniş kapsamda yapılan düzenlemeler yer verilmiştir (Gören, 2018).

Çalışmanın amacı, modern bir tasarım modeli olarak evrensel tasarım felsefesinin üniversite kampüslerinin yaşanabilirliğini ve erişilebilirliğini artırmaktır. Engelli bireylerin kampüs yaşamında karşılaştıkları fiziksel ve sosyal engeller belirlenerek farklı özelliklere sahip kullanıcı gruplarının kampüs yerleşkesindeki mekanlara erişimine imkan verecek araştırmaların yapılması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında literatür taraması yapılarak kavramsal çerçeve oluşturulmuş, örneklem olarak belirlenen Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi’nde yerinde yapılan gözlem ve fotoğraflama yöntemiyle belgeleme sağlanmıştır. Toplanan verilerle kampüs mekanlarının evrensel tasarım prensiplerine uygunluğunu değerlendirilmiş, belirlenen sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir.

1.1 Evrensel Tasarım

Toplumu oluşturan bireyler yaş, boyut, yetenek ve tercihler açısından farklılık göstermektedir. Görme, işitme, konuşma, fiziksel hareketlilik gibi insan yeteneklerindeki farklılıklar ürün, hizmet ve mekan kullanımını etkilemektedir (Mishchenko vd,2010). Ürün, hizmet ve yapıları çevre tasarımında esas alınan ortalama insan ölçü ve özelliklerinden dolayı günlük yaşamda farklı eksiklik ve kabiliyete sahip birçok kullanıcı engellenmektedir. Engel en geniş anlamda bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep olarak tanımlanmaktadır(TDK, 2021). TSE’ye göre engel vücutta bulunan fiziksel kısıt olarak açıklanmaktadır. Birçok kaynakta engelin bireye özgü bir kusur olduğu düşünülmekte fakat son yıllarda engeli yapıları çevrenin oluşturduğu ve gerekli düzenlemelerle her birey için engelsiz bir yaşam alanı çevre meydana getirilebileceği düşüncesi ortaya çıkmaktadır.

20. Yüzyılla birlikte yaşam süresinin uzaması, engelli sayısındaki artış, engelli nüfusun alım gücünün artması, teknolojinin yetersiz kalması, ürün ve mekanların bütün kullanıcı gruplarına hitap edememesi vb. birçok nedenden dolayı evrensel tasarım anlayışına ilgi giderek artmış ve artmaktadır (Steinfeld, 1994).

Evrensel tasarım kavramı, farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını karşılayan ve kullanıcıları etiketlemeyen tasarım çözümleri önermenin bir yolu olarak tanımlanabilir (Story, 1998). Bu kavramın amacı en az maliyetle ya da hiçbir maliyete gerek duyulmadan her türlü ürün, mekan ve çevrenin herkes tarafından kolaylıkla kullanılabilmesi, hayatı kolaylaştıran bir tasarım anlayışıdır. Bu anlayış ilk kez terim olarak 1980'li yıllarda Mimar Ronald L. Mace tarafından kullanılmış; tanımı ve prensipleri ise Amerika'daki North Caroline Üniversitesi'nde bu konu üzerine çalışan The Center for Universal Design tarafından geliştirilmiştir. Evrensel tasarımın amacı uyarılma veya özel tasarım gerektirmeyen mümkün olduğu kadar fazla kullanıcının erişebileceği ürünlerin ve çevrenin tasarlanmasıdır.

Her bireyin her zaman her nesne ve mekana erişilebilir olma düşüncesinden ortaya çıkan evrensel tasarım, kullanıcılara mümkün olduğunca bağımsızlık sağlayan, özel gereksinimlerine uygun, kullanıcıya bilgi veren ve aynı zamanda sürdürülebilir bir tasarım anlayışıdır (Boduroğlu, 2014).

The Center of Universal Design grubu ve mimarlar, endüstri mühendisleri, çevre tasarımcılarının da içinde bulunduğu bir çalışma grubuyla evrensel tasarım prensiplerini belirlenmiştir. Bu prensipler var olan tasarımların değerlendirilmesi, eksikliklerin düzeltilmesi, tasarımcı ve kullanıcıların eğitilmesini amaçlamaktadır. Evrensel tasarım kriterleri aşağıdaki şekilde kısaca açıklanabilir (Story ve diğerleri, 1998).

- **Eşitlikçi Kullanım:** Tasarım kullanıcı ayırt etmeden farklı yeteneklere sahip her bireyin kullanabileceği ve satın alabileceği şekilde olmalıdır. Hiçbir ayırım gözetmeyen
- **Kullanımda Esneklik:** Tasarım farklı bireysel yetenek ve tercihlere sahip olmalıdır.
- **Basit ve Sezgisel Kullanım:** Kullanıcı deneyimden bağımsız basit, anlaşılır tasarımlar olmalıdır.
- **Algılanabilir Bilgilendirme:** Tasarım kullanıcıya gerekli bilgiyi çevre koşullarından ve kullanıcıların farklı duyuşsal yeteneklerinden bağımsız bir şekilde verebilmelidir.
- **Tasarımda Hata Payı:** Tasarım tehlikeleri ve kazaları ve istenmeyen olumsuzlukları en aza indirmelidir.
- **Düşük Fiziksel Güç Kullanımı:** Tasarım minimum efor harcayarak verimli bir şekilde kullanılabilir.
- **Yaklaşım ve Kullanım için Boyut ve Mekan Sağlama:** Kullanıcının vücut ölçüsü, uzuv eksiklikleri, farklı kabiliyet özelliklerinden bağımsız olarak tasarımın kullanımı için uygun boyut ve alan sağlanmalıdır.

Evrensel tasarım kavram ve prensiplerinin amacı toplumdaki her bireyin çocuk, yaşlı, hamile, engelli vb. birçok farklı kullanıcıların ürün ve mekanları uyarılma ve düzenlemeye ihtiyaç duyulmaksızın kullanabilmesini amaçlamaktadır. Bu anlayışın diğer bir getirisi de tasarlanan yapı çevre ve ürünlerin bireyin yaşamı boyunca ihtiyaç duyabileceği hizmeti içerisinde barındırmasıdır (Hacıhasanoğlu, 2003).

Evrensel Tasarımın felsefesinde kullanılabilirlik, erişilebilirlik ve kapsayıcılık temel şarttır. Evrensel erişilebilirliğin sağlanması yapı ortam ve çevreleri belirli ihtiyaçları olan kişiler için sonradan uyarlamalara gerek kalmadan tüm insanların bu ortamlara erişim sağlanmasını amaç edinmektedir. Birçok işlevi içerisinde barındıran kampüs çevresi ve yapılarında tasarımların yaş, engel, yetenek ayrımı gözetmeksizin bütün kullanıcılara hizmet etmelidir. Çalışmanın genel amacı engelli erişilebilirliğine dikkat çekerek Üniversite kampüsünün evrensel tasarıma uygunluğunu incelenmiş, eğitim alanlarında yapılan hatalar ve karşılaşılan eksikliklerin belirlenerek iyileştirme ve düzenleme önerileri getirilmiştir.

1.2 Üniversitelerde Evrensel Tasarım

Hareket engelli, görme, işitme, konuşma bozukluklarına sahip kişiler üniversite kampüs ve yapılarında bir çok engelle karşılaşmaktadır. Engelli bireyin gündelik yaşantısında toplumdaki diğer her birey gibi evinden taşıtla ya da yürüyerek yardım almadan veya kısmi yardımla her türlü mekana ve hizmete erişebilir olması gerekmektedir. Engelli bireyler, toplumdaki yanlış algılar, bilinçsizlik nedeniyle sosyal ve toplumsal hayattan soyutlanmaktadır. Engellerin yok edilmesi, erişebilir ve ulaşılabilir yapı ve çevrelerinin düzenlenmesi evrensel tasarım felsefesinin benimsenmesiyle mümkün olacaktır. Evrensel tasarım ilkelerine göre düzenlenmiş bir üniversite yerleşkesi farklı kullanıcı gruplarını içerisinde barındıran bir ortam sağlayacaktır. Herkes gibi eşit fırsatlardan yararlanma hakkı olan engelli bireylerin üniversitelere erişebilmeleri kampüs ve binalarında engelsiz hareketlilikleri; bu bireylerin yükseköğrenim hayatlarında oldukça önemlidir. Geleceği şekillendirmede önemli rol oynayan üniversitelerin erişilebilirliği dünya çapında bir sorundur ve üniversite yerleşkeleri engelli bireylerin en çok sorun yaşadıkları mekânlardır.

Engellenenlerin erişebilirlikleri ve eğitimleriyle ilgili kararların yer aldığı ulusal ve uluslararası birçok yasal düzenleme mevcuttur. 1948 yılında imzalanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde; temel insan haklarından eğitimin bir temel hak olduğu, teknik ve mesleki eğitimin herkese açık olduğu, toplumsal gelişmeyi ve daha özgür bir yaşamı taahhüt etmektedir. Ülkemizin de dahil olduğu mevzuatlarla eğitimin her aşamasında herkes için eşitlik ön plandadır. Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturmak için başlatılan Bologna süreci de kaliteli ve herkes için eşit eğitim politikasını içerisinde barındırmaktadır. Yüksek Öğretim Kurumu'nun başlatmış olduğu Engelsiz Üniversite Bayrakları da mekanda, eğitimde ve sosyo kültürel faaliyetlerde erişimin sağlanması için düzenlenmiştir. Engelli bireylerin eğitimine odaklanan bu düzenlemeler eğitim hizmetleri ve mekanlarının kapsayıcı bir şekilde tasarlanması ve kolay ulaşılabilir olmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

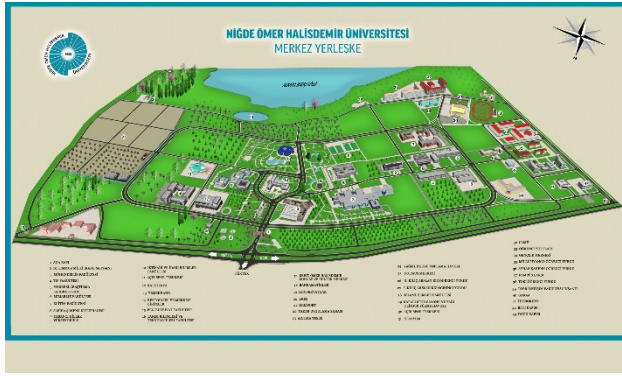
Engellilerin eğitim alması hiçbir gerekçeyle engellenemez. Farklı özellik ve yeteneklere sahip bireylerin yapıları mekan ve çevrelerden ayrımcılık yapılmadan yararlanması sağlanmalıdır. Engelli üniversite öğrencilere uygun ders materyallerinin sağlanması kampüs yerleşkesi ve mekanlarında erişilebilirlikleri, gerekli eğitim, araştırma ve barınma ortamlarının sağlanması için Yükseköğretim kurulu desteğiyle Engelliler Danışma ve Koordinasyon Merkezleri kurulmuştur (5378 sayılı Kanun).

Sosyo-kültürel ortam ve kullanıcı çeşitliliğiyle küçük bir kent özelliği olan kampüsler iyileştirilmesi gerekli temel mekanlardır. Çalışma kapsamında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi merkez kampüsü araştırmanın örnekleme olarak seçilmiş, yerleşkenin evrensel tasarım prensiplerine uygunluğu belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada kapsamında; bina girişleri, rampalar ve merdivenler, yaya yolları, bilgilendirme ve yönlendirme levhaları, otoparklar ve otobüs durakları değerlendirilmiştir.

2. ÇALIŞMA ALANI: NİĞDE OHÜ MERKEZ YERLEŞKESİ

Üniversite 11 Temmuz 1992 tarihinde Niğde Üniversitesi adı ile Selçuk Üniversitesine bağlı olarak Niğde'de eğitim faaliyetlerini sürdüren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve Meslek Yüksekokulunu bünyesine alarak kurulmuştur. 7 Eylül 2016 tarihinden itibaren Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi adı ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Bünyesinde 13 fakülte, 6 meslek yüksekokul, 2 yüksekokul bulundurmaktadır.

Türkiye'de 2019-2020 eğitim öğretim yılında 7.940.133 öğrenci bulunurken bu sayının %0,34 lük kısmını engelli öğrenciler oluşturmaktadır. 25275 öğrencinin bulunduğu Niğde Ömer Halisdemir üniversitesinde 2019-2020 eğitim öğretim yılında 31 fiziksel engelli öğrenciyi bünyesinde bulundurmaktadır. Bu oran %0,11 gibi cüzi bir sayı olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversite kampüs ve yapılarının erişilebilirliklerinin artırmasıyla bu sayılarda artışlar yaşanması mümkün kılınabilir.

Şekil 1. Niğde Ohü Merkez Yerleşkesi Vaziyet Planı

Şekil 2. Üniversite Kampüs konumu

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Kampüs yerleşkesinden bulunan farklı yeteneklere sahip bütün kullanıcı gruplarının ürün, hizmet ve mekanlara eşit şekilde erişebilir olması gerekmektedir. Evrensel tasarım prensiplerinden Eşitlikçi kullanım prensibine göre değerlendirilen kampüs yerleşkesinde bina girişleri minimum ölçülerde tasarlanmıştır. Birkaç fakülte dışında bütün bina girişleri her bireyin rahatlıkla kullanabileceği şekilde düzenlenmiştir. Kullanımda esneklik ilkesine göre bina girişlerinde merdiven yanlarına rampalar düzenlenerek bütün kullanıcı gruplarının erişebilirliği sağlanmıştır. Fakat evrensel tasarımın temel amacı kullanıcı ayırt edilmeksizin herkes için erişebilirliğin ve ulaşılabilirliğin mekan ve ürünlerin tasarlanmasıdır.

Çalışma kapsamında örneklem olarak seçilen Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde son 5 yıldaki engelli öğrenci sayıları tablo 1. de gösterilmiştir. Sayılardaki artışla birlikte sunulacak hizmet ve yapılacak iyileştirme ve düzenlemelere hız verilmesi gerekmektedir.

Tablo 1. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi 2015-2020 yılları arasında engelli öğrenci sayıları

Engel Türleri	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Görme Engelli	2	3	7	12	15
İşitme Engelli	-	-	-	-	2
Fiziksel Engelli	7	11	14	18	13
Toplam	9	14	21	30	30

Tablo 2. Eşitlikçi Kullanım ve Kullanımda Esneklik Prensipleri Kapsamında Niğde OHÜ Kampüs Bulguları

<p>Eşitlikçi Kullanım</p>	<ul style="list-style-type: none">• Fakülte bina girişleri min 90 cm yapılarak her bireyin rahatça kullanabileceği şekilde tasarlanmıştır.• Bina girişleri bütün kullanıcı gruplarının kolaylıkla erişebileceği şekilde tasarlanmıştır.• Görme engellilerin için kaldırımlarda ve bina girişlerinde hissedilebilir yüzeyler bulunmaktadır.• Kampüste bulunan ATM'ler tekerlekli sandalye kullanıcısı için uygun değildir.• Yerleşkenin birçok bölümünde engelli otoparkı mevcut fakat yeterli sayıda değildir.	
<p>Kullanımda Esneklik</p>	<ul style="list-style-type: none">• Fakülte binalarında, idari binalarda ve sosyo kültürel alanların girişlerinde merdiven yanında rampalar bulunmaktadır. Fakat aslında evrensel tasarım felsefesine göre yapı girişlerinde merdivende rampa kullanılmamalı herkes için net erişebilir giriş sağlanmalıdır.• Kaldırım ve yaya yollarından yol kotuna inmeyi sağlayan rampalar bulunmaktadır.• Yaya yolları ve kaldırımlar minimum 150 cm. tasarlanmıştır.	

Tablo 2’de de görüldüğü üzere birkaç fakülte dışında bütün fakültelere hizmet eden engelli otoparkı mevcuttur. Ancak otoparklarda araçtan inip bina girişe ulaşım için erişebilir güzergah bulunmamaktadır. Mevcut otobüs duraklarının hiç biri engelli kullanımına uygun değildir. Yerleşkede bulunan merdiven ve rampaların çoğunda tutunma bariyerleri düşünülmüştür.

Tablo 3. Basit ve Sezgisel Kullanım ve Algılanabilir Bilgi Prensipleri Kapsamında Niğde OHÜ Kampüs Bulguları

<p>Basit ve Sezgisel Kullanım</p>	<ul style="list-style-type: none">• Birkaç fakülte dışında engellilere ayrılmış otoparklar bulunmamaktadır.• Mevcut otoparklar bina girişlerine 50 m mesafede tasarlanmıştır.• Merdiven ve rampa kenarlarında tutunma bariyerleri bulunmaktadır.• Kampüste bulunan bütün yapıların girişleri kolay algılanabilir şekilde tasarlanmıştır.• Mevcut otobüs duraklarının hiç biri engelli kullanımına uygun değildir.	
<p>Algılanabilir Bilgi</p>	<ul style="list-style-type: none">• Bilgilendirme ve yönlendirme levhaları yazıları algılanabilir boyuttadır.• Kampüs içerisinde hissedilebilir yüzeyler dışında görme engellilere yönelik hiçbir düzenleme bulunmamaktadır.• Merdiven ve rampaların başlangıç ve bitiş noktalarında herhangi bir uyarıcı bulunmamaktadır.	

Tablo 4. Düşük Fiziksel Güç Kullanımı ve Hata için Tolerans Payı Prensipleri Kapsamında Niğde OHÜ Kampüs Bulguları

<p>Düşük Fiziksel Güç Kullanımı</p>	<ul style="list-style-type: none">• Fakülte bina girişlerinde fotoselli kapılar bulunmaktadır. Dış Hekimliği ve Mühendislik fakülte girişlerinde eşit ve erişebilir kullanım çözümleri getirilmelidir.• Merdiven genişlikleri 30 cm, rıht yükseklikleri 17-18 cm'dir.• Merdivenlerde engellilerin kullanabileceği kaldırma platformu bulunmamaktadır. Mühendislik fakültesi girişinde rampa çözümlenmemiştir.•	
<p>Hata için Tolerans Payı</p>	<ul style="list-style-type: none">• Yaya yollarını ve otoparkları ayıran sınırlandırıcılar mevcut değildir.• Merdivenlerin başlangıç ve bitişlerinde en az 60 cm. olması beklenen uyarıcılar yoktur. Bazı bölümlerde görme engelliler için yüzeyle düşünülmemiştir.•	

Tablo 5. Düşük Fiziksel Güç Kullanımı ve Hata için Tolerans Payı Prensipleri Kapsamında Niğde OHÜ Kampüs Bulguları

<p>Yaklaşım ve Kullanım için Uygun Boyut ve Mekan</p>	<ul style="list-style-type: none">• Otobüs durakları engelli kullanımına uygun değildir. Bekleme alanları ve kaldırım bitiş noktalarında uyarıcı yüzeyler mevcut değildir.• Turnikeli geçişler tekerlekli sandalye kullanıcılar için uygun ölçüde olmadığı için engelliler için ekstra giriş düşünülmektedir. Turnikeler her bireyin erişebileceği yaklaşık 90 cm eninde olmalıdır.• Bilet yükleme birimleri tekerlekli sandalye kullanıcı için uygun değildir.• Yerleşkede bulunan ATM' ler tekerlekli sandalye kullanıcıları için uygun değildir.	
---	--	--

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kampüs yerleşkeleri, barınma, yeme-içme, eğitim, spor, sosyal ve kültürel mekanları içerisinde barındıran kompleks yapılarıdır. Küçük bir kent özelliğine sahip bu yerleşkeler evrensel tasarım felsefesinin benimsenmesi ve yeni nesillere aktarılması için en uygun alanlardır. Çalışmada örneklem olarak belirlenen Niğde ÖHÜ merkez yerleşkesinin erişebilirliğinin değerlendirilmesi ve tespit edilen sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında evrensel tasarım prensipleri aracılığıyla tespit ve değerlendirmeler yapılarak, yaya yolları, otoparklar, ATM'ler ve bina girişlerinin belirlenen düzenlemelerle erişilebilirliğin artırılmasının önemi vurgulanmıştır. Yerleşkede bulunan otoparklar mevzuatta yer alan sayılara uygun değildir. Ayrıca otoparklarda herhangi uyarıcı levha veya yüzey bulunmamaktadır. Otoparkların yeniden düzenlenmesi gerçekleştirilecek kazaları en az indirgenmesini sağlayacaktır.

Fiziksel erişebilirlik unsurlarından olan yaya yolları ve kaldırımlar eksiklikler bulunsun da evrensel tasarım prensiplerinden eşitlikçi kullanıma uygun tasarlanmıştır. Bazı bölümlerde hissedilebilir yüzeyler kullanılan yanlış malzemeler sebebiyle yıpranmış görme engellilerin yürüyüş güzergahlarında kesintiler meydana gelmiştir. Dış mekanlarda kullanılan malzeme seçimine dikkat edilerek bu güzergahların devamlılığı sağlanmalıdır. Kampüs içerisinde bulunan, farklı bankalara ait hiçbir ATM engelli kullanımına uygun değildir. Bankalarla iletişime geçilerek herkesin kullanımına uygun şekilde değiştirilmesi erişilebilirliği sağlayacaktır. Bütün kullanıcı gereksinimlerini karşılayan mekanların tasarımları yaşam kalitesini de artırmaktadır.

Merkez kampüste bulunan 11 fakülte binasından Eğitim ve Mühendislik fakülteleri hariç bina girişleri engelli kullanımına uygun şekilde tasarlanmıştır. Bu iki fakülte girişinde uygun rampa veya asansör çözümü getirilmesiyle yapılar erişilebilir hale getirilmelidir. Öğrencilerin en sık kullandığı ortak kullanım mekanlarından yemekhane engelliler için ulaşılamaz durumdadır. Gerekli düzenlemelerle bina girişi her bireyin kolaylıkla kullanabileceği şekilde düzenlenmelidir.

Toplumu oluşturan her bireyin engelli adayı olduğu benimsenerek en temel hak olan yüksek öğrenim hakkının engelsiz hizmet ve mekan tasarımlarıyla eğitimin bütünleştirici, kapsayıcı bir işleyişe sahip olması sağlanacaktır. Evrensel tasarım yaklaşımıyla sadece ürün, hizmet ve mekanlarda bulunan engeller değil düşüncelerdeki engeller de ortadan kaldırılacaktır.

5. KAYNAKLAR

1. Boduroğlu, Ş., Kariptaş, F., Sarıman, Ö., Tasarım Eğitiminde Değişen Dinamikler: Evrensel Tasarım Kavramı. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 2011.
 2. Boduroğlu, Ş. (2014). Universal Design of Instruction: Definition, Principles, and Examples. *ICONARP International Journal of Architecture and Planning*, 2(1), 37-53.
 3. Goldsmith, S., (1997), *Designing for the Disabled - The New Paradigm*, Architectural Press, Oxford, UK
 4. Gören, B. (2018). Engelli Bireyler için Erişilebilir üniversite Kampüs Alanlarının Tasarım Stratejilerinin Geliştirilmesi: İstanbul Teknik Üniversitesi Kampüs Örneği (Doktora Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, İstanbul.
 5. Hacıhasanoğlu, I., 2003. Evrensel tasarım. *Tasarım Kuram dergisi*, 2(3), 93-101
 6. Mischenko, E., Zorlu, F., Tsalis, P., Naniopoulos, A., Nalmpantis, D., (2010). *Accessibility of University Campus for People with Disabilities*.
 7. Pointon, A. Jones, D. Ve Barker, P. (eds) (1992). *Access and the architect disabling World*. Londra: Channel 4 Television Publications.
 8. Steinfeld, E. (1994). *The Concept Of Universal Design*, Sixth Ibero-American Conference On Accessibility, Center For Independent Living Rio De Janeiro
 9. Story, Molly Follette, Mueller, James ve Mace, Ronald. 1998. *The Universal Design File*. NC State University: The Center for Universal Design.
- Url 1. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5378&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Url 2. <https://www.ohu.edu.tr/KampusVaziyetPlani.html>
- Url 3. <https://www.google.com.tr/intl/tr/earth/>
- Url 4. <https://sozluk.gov.tr/>